dráma

Aszínház keresése

Amikor Handke első beszédjátékai megjelentek, melyekkel részletesen már Szeredás András foglalkozott a SZÍNHÁZ hasábjain (1969/2.), egy dolgot minden kritikusa megértett - talán még a felháborodott közönség is, mely botrányt kevert *a Közönséggyalázás* előadásán -, azt, hogy ez az osztrák fiatalember, aki betört Európa színpadjaira, igen eredeti tehetség. De arra vonatkozólag már meg-oszlottak a vélemények, hogy nem kell-e Handkét kiutasítani a színházból. Vagyis hogy van-e még köze a színházhoz annak, amit Handke művel? Ó maga „Sprechstück"-nek keresztelte játékait, a „beszédjáték" műfaji szabályait azonban nem ő, hanem kritikusai fogalmazták meg. Handke első dolga az volt, hogy megszegje a felállított szabályokat: *a Kaspar* közel sem „a mondatok dramaturgiájára" épül, mint az első beszédjátékok, hanem a főhős fejlődésére, közel sem csak szavakból áll, hanem pantomimikus elemekből is.

A szószínház íróját megkísérti a szó nélküli színház. *A Kaspar* főhősét a súgók tanítják meg beszélni, a *Gyám akar lenni a kiskorú* két szereplője sosem tanul meg beszélni. Nincs is rá szükségük. *A Kaspar* főhőse, miután megtanulta a nyelvet, belezavarodik a nyelv ellentmondásaiba. A *Gyám akar lenni a kiskorú* hősei már nem a nyelv, hanem hétköznapi cselekvéseink ellentmondásaiba zavarodnak bele.

Ebben a teljes zavarban egy valami világos csak: hogy Handkét már nem lehet: kiutasítani a színházból. A *Gyám akar lenni a kiskorú* frankfurti előadása után a Tiheater Heute kritikusa, leszögezve, hogy „nem kevés az, ami c darab mögött rejlik", lényegileg nem jut okosabb megállapításra, mint: „Biztos, hogy ez a színpadi történés jelent valamit." Magyarázni lehetetlen, *belemagyarázni* sok mindent lehetne. De abban a pillanatban, hogy bármit is belemagyarázunk, nevetségesek leszünk: mert Handke úgy válogatja és kapcsolja össze a színpadi cselekedeteket, hogy az a ténylegesen mögöttük levő gondolat vagy érzés nevén nevezését eleve komikussá tegye.

S ezzel le is leplezte magát. Ez a darab elsősorban a kritikusok ellen íródott. Az ellen a kritikai visszhang ellen, mely a totális művészi alkotást megfosztja totalitásától: beteszi egy skatulyába. Handke a beskatulyázó kritikust teszi nevetség tárgyává.

A Segélykiáltások aztán azt is elárulja, hogy ennek a „beat"-színháznak, ahogy sokan nevezik, a keresés a lénye ge. Mégpedig magának a színháznak a keresése. A *Segélykiáltások* „klasszikus" értelemben nem beszédjáték, hisz a szereplők ténylegesen keresik a „segítség" szót, Coca-Colát isznak stb., tehát nem mozdulatlan, hanem dinamikus színház ez. Hisz a *Kaspar* óta egyre világosabb, hogy Handke a beszédjátékokkal nem a színészi játék, hanem a hamis színészi póz ellen lázadt, és a handkei színházban mindinkább helyet kap a gesztus.

A dolgok *elnevezése* helyett a *lényegüket* megragadni: ez a törekvés végighúzódik Handke valamennyi kísérletén. A lényeg helyett azonban mind ez ideig csak a zavart láttuk; *ahogy* az író sem akart megmutatni mást, csak ezt: a zavart. Vagyis hogy a lényeg helyett beidegződött sztereotípiák zavarával találjuk szembe magunkat. A *Segélykiáltások* szereplői azonban megtalálják az első szót, mely a zavar leküzdéséhez vezethet, s ez a „segítség".

Handke is, akár *a Kaspar* főhőse a nyelvet, elölről tanulja a színházat. E színházkeresés voltaképp nagyon egyszerű elvre alapul: csak azt írja le, amit legszigorúbb belső mértélce szerint is hitelesnek érez. Ez a titka: újraéli a szín-ház születését.

P. A.

PETER HANDKE

Segélykiáltások

ebben a beszédjátékban akárhány személy részt vehet, de legalább kettőre szükség van. (ezek lehetnek férfiak vagy nők.) a beszélőknek az a feladata, hogy mondatokon és szavakon keresztül rávezessenek a keresett SEGÍTSÉG szóra a hallgatóság előtt akusztikailag eljátsszák, hogy segítségre van szükség, jóllehet ez nem kapcsolódik semmiféle határozott, valóságos helyzethez. eközben a mondatokat és szavakat nem a szokásos jelentésükben, hanem mintegy segélykérően mondják ki. mialatt a beszélők a segítség SZÓ-t keresik) SEGÍTSÉG-re van szükségük, mikor azonban végezetül rátalálnak a segítség SZÓ-ra, többé nincs szükségük SEGÍTSÉG-re. mielőtt rátalálnak a segítség szó-ra, még segítségről *van szó,* mihelyst azonban rátaláltak a segítség szóra, már csak a segítség *szó van,* nincs szükség arra, hogy segítségről bcszéljenek. mihelyst segítséget tud-nak kiáltani, nincs szükségük arra, hogy segítsért kiáltsanak: megkönnyebbülnek attól, hogy segítséget kiálthatnak. a SEGÍTSÉG szó elvesztette jelentését.

a segítség *szó* felé haladva, a beszélők fogalmilag vagy akusztikailag gyakran megmegközelítik a keresett szót: eszerint alakul mindig a NEM JÓ-válasz, amely az egyes próbálkozásokat Növeti: a beszéd formális feszültsége egyre növekszik; menete nagyjából azonos egy futballmeccs zajgörbéjével minél közelebb kerülnek a csatárok az ellenfél kapujához, a moraj annál erősebb, egy-egy sikertelen vagy meghiúsult vállalkozás után el-hal, majd újra felerősödik stb., egészen addig, amíg az utolsó támadásnál végre megszületik a SEGÍTSÉG szó: ekkor öröm és derű tölti cl a beszélőket. a nézők és hallgatók hamarosan felfedezik, hogy mivel küszködnek a beszélők. ha történetesen - mint a paprikajancsijátékban a gyerekeknek - kedvük támad bekiabálni a megoldást: SEGÍTSÉG, akkor a beszélők, - éppúgy mint azok, akiket a paprikajancsijátékhan a krokodil üldöz - egy-szerűen nem értik meg, miről van szó, sőt a SEGÉLYKIÁLTÁSOKAT *valóságos* segélykiáltásoknak fogják fel, ami csak zavarja őket a JÁTÉK-ban. a befejezés, amikor a beszélők végre rátalálnak a segítség szóra, hatalmas diadalordítássá válik, amely addig ismétlődik. míg a szó jelentése teljesen elmosódik.

a segítsé g *szó kimondása* a segítség *szónak* szóló)ovációba fullad. amikor ez az ováció csaknem elviselhetetlenné válik, a kórus hirtelen elnémul, s az egyik beszélő, most már egyedül, kimondja a SEGÍTSÉG szót, de ezzel sem örömet nem fejez ki, sem pedig azt, hogy segítségre szorul. a SEGÍTSÉG szó így mindössze) egyszer hangzik cl.

a beszélők közben akár COCA-COLA-t is ihatnak.

végezetül midőn ismét hozzátok fordulunk felszólítunk é3 hívunk benneteket, keressétek velünk együtt a kölcsönös megértés az elmélyült tudás a szívbéli jóság a testvéri élet

útjait az emberiség valóban világot átfogó közösségében: NEM JÓ.

a gyilkos merényletet követően a hatóságok haladék nélkül latba vetettek minden rendelkezésükre álló eszközt a gyilkosság felderítésére: NEM JÓ. felesleges gondjait dobja fél-re élvezze az élet szépségeit: NEM JÓ. azok a híresztelések, miszerint az érintett személyek kényszer hatására szálltak volna fel a légitár-ság gépére merőben légbőlkapottak: NEM JÓ. az a veszély hogy hivatalosan is megszakadnak a kapcsolataink egyelőre csekély: NEM JÓ. a törülközőt ön után is használni fogják: NEM JÓ. a nyomorék nem tehet arról hogy nyomorék: NEM JÓ.

egy halálraítélt megszökött: NEM JÓ. az államfő a köz nevében koszorút helyezett el: NEM JÓ. a munkanélküliség tovább csökkent: NEM JÓ. a jégen imitt-amott repedések keletkeznek: NEM JÓ. a tanár az engedetlen tanulót megrótta: NEM JÓ. az anticiklon kelet felé vonult: NEM JÓ. abban a régi közmondásban volt némi igazság: NEM JÓ. utóbb a sebesültek állapota rosszabbra fordult: NEM JÓ. a tábornok rettenthetetlen csapatait győzelemre vezette: NEM JÓ. a terítéket fertőtlenitették: NEM JÓ.

új kalapot viselt a királynő: NEM JÓ. sírköveket döntött ki egy ismeretlen személy: NEM JÓ. nyílt színen ájult el a színész: NEM JÓ. halálos áldozatot követelt a nedves száj: NEM JÓ. csendben helyezték örök nyugalomra az elhunyt földi maradványait: NEM JÓ. akkoriban emberhez méltatlan körülmények között lakott a munkás: NEM JÓ. békejobbot nyújtott egymásnak két nemzet: NEM JÓ. eddig e g y halottat sikerült azonosítani: NEM JÓ. tegnap nem jelent meg az újság: NEM JÓ. a terveknek megfelelően tolódott napunk elé a hold: NEM JÓ. gyalog ment az uralkodó: NEM JÓ.

az első osztályú kocsik a szerelvény elején találhatók. NEM JÓ. főzés után a gomba már nem olyan mérges: NEM JÓ. a család az állam csírasejtje: NEM JÓ. az újság különleges alkalmakkor dupla terjedelemben jelenik meg: NEM JÓ. ma már elegünk lehet bár-miből: NEM JÓ. a vonatok csak a határig közlekednek: NEM JÓ. még a legbőszebb rendőrök is ellágyulnak az uralkodónő láttán: NEM JÓ. a lányka rózsát tesz az asztalra dísznek: NEM JÓ. a béremelkedésekre való tekintettel kénytelenek vagyunk kis mértékben az árakat is felemelni: NEM JÓ. a király hallgat: NEM JÓ. english spoken: NEM JÓ. a földműves húga az erdőben van: NEM JÓ. kés villa olló gyerek szemében nem nagy érték: NEM JÓ. a bomba keletről jön: NEM JÓ. ami dukál az dukál: NEM JÓ. helyiségeink hűtve vannak: NEM JÓ. aki nem hallgat a jó szóra hallgat az ostorra: NEM JÓ. a reggeli is benne van az árban: NEM JÓ. ön tiltott területre lép: NEM JÓ. a vonat előreláthatólag néhány percet késik: NEM JÓ. köszönjük hogy megtisztelt látogatásával: NEM JÓ. olvashatatlan kérvényekre nem válaszolunk: NEM JÓ. a mértékkel fogyasztott alkohol nem ártalmas: NEM JÓ. megvette már az e hetit: NEM JÓ. kinn kell maradnod így kívánja a rendőrség: NEM JÓ. a vöröskereszt keresőszolgálata keresi az alábbi polgári személyeket: NEM JÓ. a tettes kézrekerítésére tetemes jutalmat tűztek ki: NEM JÓ. az utolsó sort hagyjuk szabadon: NEM JÓ. mindenki feszülten várja a mérkőzés végét jelző sípszót: NEM JÓ. utólagos felszólamlásnak helye nincs: NEM JÓ. kérjük állítsa készülékét szobai hangerőre: NEM JÓ. kövessen feltűnés nélkül: NEM JÓ. jó utazást kívánunk: NEM JÓ. tulajdon elleni bűntett halálbüntetést von maga után: NEM JÓ. mutassa a kezét: NEM JÓ. a zöld szín kellemes a szemnek: NEM JÓ. az uralkodó reformpárti: NEM JÓ. kérem az igazolványát: NEM JÓ. aki naplemente után az utcán tartózkodik azt fel-szólítás nélkül agyonlövik: NEM JÓ.

csak saját felelősségünkre menjünk tovább: NEM JÓ. tartsuk meleg helyen: NEM JÓ. itt tépjük le: NEM JÓ. a nem megfelelő részt töröljük: NEM JÓ. a visszajáró pénzt alul kivehetjük: NEM JÓ. a hátsó ajtónál szálljunk fel: NEM JÓ. két óra hosszat semmit ne együnk: NEM JÓ. bérletünket felszólítás nél-kül mutassuk fel: NEM JÓ. tűz esetén törjük be: NEM JÓ. ne zavarjunk: NEM JÓ. a személyzeti feljárót használjuk: NEM JÓ. a használati utasítást gondosan olvassuk el: NEM JÓ. nyomtatott nagybetűvel olvashatóan töltsük ki: NEM JÓ. fejünket húzzuk be: NEM JÓ. gyermekeinket fogjuk kézen: NEM JÓ. a blokkot őrizzük meg: NEM JÓ. a kulcsot kétszer fordítsuk rá: NEM JÓ. fejünket ne veszítsük el: NEM JÓ. vízbefúltat vízzel ne itassunk: NEM JÓ. a piszokfoltokat ne a nyálunkkal tüntessük el: NEM JÓ. igazolványainkat tartsuk készenlétben: NEM JÓ. menjünk tovább: NEM JÓ. ne törjünk le: NEM JÓ. cipőnket vessük le: NEM JÓ. szálljunk át: NEM JÓ. húzódjunk összébb: NEM JÓ. a kötést a mart seb felett alkalmazzuk: NEM JÓ. hadd menjen: NEM JÓ. m o s t vásároljunk: NEM JÓ. karunkat emeljük fel: NEM JÓ. a hivatalos értesítést várjuk meg: NEM JÓ. egyszer csengessünk: NEM JÓ. az ajtót csukjuk be: NEM JÓ. napfénytől óvjuk: NEM JÓ.

a köztársaság nevében: NEM JÓ. mai számunk tartalmából: NEM JÓ. ebédszünet 12-től 14 óráig: NEM JÓ. féléves jótállással: NEM JÓ. az első ajtó balra: NEM JÓ. vigyázat építkezés: NEM JÓ. ellenőriztesd reakció-idődet: NEM JÓ. a ruhatár ingyenes: NEM JÓ. vadászati tilalom márciustól szeptemberig: NEM JÓ. o-ás vércsoport: NEM JÓ. tanulót felveszek: NEM JÓ. napos fekvés: NEM JÓ. távollétében halálra ítéltetett: NEM JÓ. méretei: 95 - 60 - 88: NEM JÓ. kezelés *előtt és* kezelés *után:* NEM JÓ. nem ivóvíz: NEM JÓ. valamennyi betegsegélyző: NEM JÓ. legközelebbi őrszoba ötezer méterre: NEM JÓ. sokak kívánságára: NEM JÓ. szombat kivételével: NEM J . ismeretlen holt-test: NEM JÓ. a pénztár átmenetileg zárva: NEM JÓ. naponta 2-3 evőkanállal: NEM JÓ. múló veszély: NEM JÓ. étkezőkocsi nincs: NEM JÓ. katalógusunkból: NEM JÓ. 52. hét!: NEM JÓ. frissen mázolva: NEM JÓ. ma megszakítás nélkül nyitva: NEM JÓ. a film hosszúsága miatt a híradó elmarad: NEM JÓ. különkiadás: NEM JÓ. ismeretlen helyre távozott: NEM JÓ. csak munkanapokon: NEM JÓ. fulladási rohamok esetén: NEM JÓ. első vágány: NEM JÓ. a címzett ismeretlen: NEM JÓ. megváltozott kezdési idők: NEM JÓ. öröklakások: NEM JÓ. elévülés: NEM JÓ. zsákutca: NEM JÓ. rovarirtó: NEM JÓ. soha többé háborút: NEM JÓ. női- és gyermekszakasz: NEM JÓ. a tizedik menetben: NEM JÓ. önkéntesek ide: NEM JÓ. komoly eset-ben: NEM JÓ. az autóbahnhoz: NEM JÓ. szappan és törülköző az automatában: NEM JÓ. ebben az üzemben sztrájkolnak: NEM JÓ. békét a ...!: NEM JÓ. szabadságot a NEM JÓ. életfogytiglani börtön havonta priccsel és a tett évfordulóján sötétzárkával súlyosbítva: NEM JÓ.

nem kell fény!: NEM JÓ. beléphet!: NEM JÓ. csendesen!: NEM JÓ. köszönöm!: NEM JÓ. alázatosan jelentem!: NEM JÓ. semmi vész!: NEM JÓ. közhírré tétetik!: NEM JÓ. keresztnév!: NEM JÓ. mától kezdve!: NEM JÓ. a következőt!: NEM JÓ. vigyázat!: NEM JÓ. csak ön után!: NEM JÓ. foglalkozása!: NEM JÓ. soha többé!: NEM JÓ. sajnáljuk!: NEM JÓ. tuss alá!: NEM JÓ. utána!: NEM JÓ. további intézkedésig: NEM JÓ. kötél által!: NEM JÓ. ide vele!: NEM JÓ. az ajtót!: NEM JÓ. vetkőzzék!: NEM JÓ. azonnali hatállyal!: NEM JÓ. térdelj le!: NEM JÓ. rajta, még!: NEM JÓ. lépés!: NEM JÓ. vissza!: NEM JÓ. INRI!: NEM JÓ. brávó!: NEM JÓ. fel a kezekkel!: NEM JÓ. csukd be a szemed!: NEM JÓ. gyújts rá!: NEM JÓ. itt egy szék!: NEM JÓ. pszt!: NEM JÓ. aha!: NEM JÓ. üljön le!: NEM JÓ. kezeket az asztalra!: NEM JÓ. falhoz!: NEM JÓ. sem-mi de!: NEM JÓ. se ki se be!: NEM JÓ. jó!: NEM JÓ. semmi még!: NEM JÓ. feküdj le!: NEM JÓ. ne állj meg!: NEM JÓ. állj meg!: NEM JÓ. tűz!: NEM JÓ. megfulladok!: NEM JÓ. ah!: NEM JÓ. aa!: NEM JÓ. ne!: NEM JÓ. halló!: NEM JÓ. szent!: NEM JÓ. szent szent szent!: NEM JÓ. hé!: NEM JÓ. tartsd a szád!: NEM JÓ. vigyázz megég!: NEM JÓ. levegőt!: NEM JÓ. zászlót fel!: NEM JÓ. vizet!: NEM JÓ. el innét!: NEM JÓ. életveszély!: NEM JÓ. elég, elég!: NEM JÓ. végveszély!: NEM JÓ. riadó!: NEM JÓ. vér vér vér!: NEM JÓ. heil!: NEM JÓ. feszítsd!: NEM JÓ. még!: NEM JÓ. ne ne ne!: NEM JÓ. selejt!: NEM JÓ. senki!: NEM JÓ. sehogyse!: NEM JÓ. semmiképp!: NEM JÓ. NEM JÓ. NEM JÓ.

Segítség?: JÓ!
Segítség?: JÓ!
Segítség?: JÓ!
se JÓgítJÓségJÓseJÓgítJÓség
JOseJÓgítJÓségJÓseJÓgítJÓségJÓ
Segítség

Szeredás András fordítása

M A R I A N L O H U T K E:
M E G P I H E N S Z A F U T Á S B A N

című drámáját, amely a Lengyelország felszabadulásának 25. évfordulójára kiírt pályázat egyik díjnyertest, a rzeszowi színház mutatta be. A 27 esztendős író egy öregembert választ hőséül, aki emlékezik: ifjúságára, férfikorára, háborúra, nyomorúságra.. A darab mégis a jelenről szól. Nem találjuk meg benne az „évfordulós" drámák patetikus, szentimentális merengését, sem a jelen nyegle, felületes ábrázolását. Nagyon egyszerű, személyes történet, értékes dráma. Távolról sem tökéletes, érett munka, mégis egyike az utóbbi idők igen csekély számú, értékes, mai témájú színpadi műveinek.

Teatr, 1969/23. sz.

PETER HANDKE

Gyám akar lenni a kiskorú

Mi az? A kiskorú gyám akarna lenni?

(Shakespeare: A vihar)

Felmegy a függöny.

Verőfényes nyári nap.

A színpad hátterében a színpad háttereként szolgáló paraszthász homlokzatát látjuk. Nem mély a színpad.

Felőlünk nézve balra egy kukoricaföld képe határolja a színpadot. Felőlünk nézve jobbra egy nagy répaföld képe alkotja a színpad határát. Mindkét föld fölött madarak köröznek. A paraszthász képe előtt különös hosszúkás tárgyat látunk, s közben azon törjük a fejünket, mi lehet ez.

Egy fekete gumikabát takarja ezt a tárgyat, egyik oldalról csak többé-kevésbé, másik oldalról teljesen, de nem követve mindenben a tárgy formáját, s így nem tudunk rájönni, milyen szerepet tölt be a színpadon ez a tárgy.

A ház ajtajának képétől, azaz felőlünk nézve jobbra, az ablak előtt egy ferde fatönköt veszünk észre, melyben egy fejsze áll, *vagy* még inkább, melyen egy nagy fahasáb fekszik, s ebbe van beleverve a fejsze. A favágó-tönk körül a színpad padlózatán szanaszét el-hullott faforgácsokat és faszilánkokat veszünk észre.

A favágó tönkön c jó nagy fahasáb mellett, melyben a fejsze áll, egy macskát veszünk észre, a függöny felmenetelekor minden bizonnyal felemeli majd a fejét, egyébként azt teszi, amit tesz, olyannyira, hogy rá fogunk jönni: a macska azt játssza, amit épp csinál.

Már első pillantásra észrevettük, hogy a favágótönk mellett a zsámolyon ül valaki.

Most, miután gyorsan szemügyre vettük valamennyi tárgyat, visszatérünk ehhez az alakhoz, aki a ház képe előtt a zsámolyon ücsörög a verőfényben.

Vidéki munkásruhát visel, nadrágja fölé - vagyis férfiről van szó - tehát felhúzott még egy kék vászonnadrágot; cipői otrombák; felül csak trikó van rajta.

Tetoválások nincsenek a karján.

A fején nem visel semmit.

Süt a nap.

Azt talán meg sem kell említenünk, hogy ez az alak, aki a ház képe előtt a zsámolyon kuporog, maszkot visel. Ez arcának felső részét borítja, amelyet teljesen merevvé tesz. Ugyan-akkor olyan arc ez, mely jóformán csupa öröm, persze csak korlátozottan.

Az alak, akit a színpadon látunk, egy fiatalember - így rájövünk, hogy ő játssza a szín-padon a Kiskorút. A Kiskorú kinyújtott lábbal ül.

Látjuk, hogy cipőtalpa nagy szögekkel van kiverve.

A Kiskorú hal kezét jobb lába térdhajlatában tartja, a jobb lábát meg a balhoz képest kiesit behúzta.

Látjuk, hogy a Kiskorú a ház homlokzati falának támasztja a hátát.

Jobb kezében egy ugyancsak nagy almát tart, melyet most, hogy felgördült a függöny és fent van, a szájához emel.

A Kiskorú az almába harap, mintha senki sem látná.

Van valami olyasféle ebben az egész képben, amit ha egyetlen kifejezéssel akarnánk jellemezni, mély békességnek nevezhetnénk.

A Kiskorú eszi az almát, mintha senki sem látná.

(Ha a nézők odafigyelnek, affektáltan eszi az almát.)

Az alma tehát elfogy, nem is túl lassan, nem is túl gyorsan. A macska azt teszi, amit tesz. I la lemegy a színpadról, senki sem tat-ja vissza.

Ha eleinte túl sokat foglalkoztunk ezzel az alakkal, most van rá időnk, hogy a többi tárgyat is behatóan szemügyre vegyük.

(Lásd fenn.)

Ahogy eszik a Kiskorú, látjuk rajta, hogy gyámság alatt áll?

Tulajdonkeppen nem.

Oly erősen figyeljük, hogy szinte átnézünk rajta, nem is vesszük észre, hogy elfogyasztotta az almát.

Amíg ette az almát, nem történt semmi különös, az almaevést illetően semmilyen külön-leges tulajdonsággal sem rendelkezik, talán csak egypár mag hullott a földre; tyúkok nem láthatók a színen.

Most következik a második alma.

A Kiskorú e célból most a jobb lábát is egészen kinyújtja, és bal kezével a munka-nadrág alá, tulajdonképpeni nadrágja jobb zsebébe nyúl. A műveler láthatóan nem sikerül.

Jobb kezével sem éri el egészen a zsebét, mert ehhez felső testét hátra kellene döntenie, de túl közel ül a házfalhoz, s így nincs elég helye, hogy hátradőlhessen.

Előrecsúszik a zsámollyal és hátradől a házfal képe felé: alsó- és felsőtestének szöge még mindig túl kicsi ahhoz, hogy a kezét a nadrágba dughassa.

A művelet jól látható.

A Kiskorú feláll, és most, hogy felállt. könnyedén előhúzza a második almát a munkanadrág alatti nadrágjából.

Még le sem ül, már beleharap az almába.

A zsámolyt ülepével ismét közelebb tolja a házfalhoz; hasonló testtartást vesz fel, mint a darab elején, ha nem is éppen ugyanazt a testtartást, a macska mozog, *vagy* nem mozog, a Kiskorú eszik.

A kukoricaföld függőleges síkjából. felőlünk nézve balról belép a másik szereplő, akit megjelenése után gyámnak nézünk: gumicsizma van rajta, melynek egész szára csupa sár, szürke munkásnadrág, kék-fehér kockás ing, felgyűrt ujjakkal, tetoválások a karján, nyitott gallér, arcát félig maszk fedi, kalap fácántollal és egy jelvénnyel, füle mögött ácsceruza, a hasa előtt egy nagy, valódi tök.

Most látjuk csak, hogy a kukoricaföld függőleges síkját kicsi mozgó részecskék felületei alkotják, melyek, miután a Gyám belépett a színpadra, ismét felveszik eredeti alakjukat - a kukoricaföld ismét megnyugszik, a madarak ismét helyükön köröznek.

A Gyám nézi a Kiskorút.

A Gyám közelebb lép és megnézi a Kiskorút.

A Kiskorú nyugodtan eszi az almát.

A Gyám hosszan szemügyre veszi a Kis korút.

Lassanként, amint észrevesszük, a Gyám késleltetni kezdi az almaevést.

A tök, amelyet a Gyám a hasa előtt tart, mint látjuk, valódi tök.

De ezt szinte fel sem foghatjuk, mert ami-kor a Gyám a leghosszabb ideig bámult a Kiskorúra, s az rögtön abbahagyta az almaevést, a furcsán összeharapdált almát kezében tartva, a színpad lassan elsötétüL A jelenetnek vége.

A sötétben most új jelenet kezdődik, amit hallunk is. Hangos lélegzetvételt hallunk, hangszalagról, hangszórón át. A sötétben és a csöndben ez a lélegzés elég hangosan kezdődik, amíg csak halljuk, se nem erősödik, se nem halkul, de hangerössége állandóan változik: amikor azt gondoljuk, hogy most egyre hangosabbnak kellene lennie, a lehető legnagyobb hangerőig fokozódva, hirtelen egész halk lesz, és amikor azt hisszük, hogy akár el is némulhatna, hirtelen megint a lehető leghangosabb lesz. sokkal hangosabb, mint a természetes lélegzetvétel. „Olyan" ez, mint egy öreg-ember jól felerősített légzése, de mégsem olyan; másrészt „olyan", mint egy szabadon eresztett vadállat légzése, de mégsem egészen olyan; „sóvárgó", "félelemteljes és „borzalmas'", de tulajdonképpen megint nem ilyen; olykor egy „haldokló hörgését" véljük kihallani belöle, de tulajdonképpen megint nem ilyen, mert ehhez, úgy tűnik, túl sokat változik a hangforrás helye. „A főnök a legjobb emberét küldi" című olasz filmben (Stewart Grangerrel és Peter van Eyckkel; rendezés: Sergio Sollima) van egy rész, ahol a férfi beront egy idegen lakásba, ott találja holtan a barátját, s ekkor hirtelen sötét lesz, majd néhány pillanatnyi néma csönd után a sötét szobában mindenünnen a szóbanforgó légzést lehet hallani, oly hosszan és oly kimerítően, hogy a férfi kétségbeesésében lövöldözni kezd, előugrik a karosszék mögül, ekkor agyonlövik és felkattintják a villanyt - egy fiatalember áll mellet-te, kezében egy kis zsebmagnetofon, melyet most kikapcsol, s a „borzalmas" légzés abba-marad; itt, ebben a sötétben is erre a légzés-re van szükség, természetesen a fenti következmények nélkül - majd ugyanolyan hirtelen, ahogy kezdődött, egy idő múlva abba is marad.

Még mindig sötétben ülünk; majd mikor a zajok elülnek, a színpadkép megváltozik.

Már azalatt, amíg elsötétedett lassan a szín-pad, felfigyelhettünk a zenére, az egymást követő akkordokra, melyek igen rendszertelenül, különböző időtartamú szünetekkel tagolva, hangzottak fel. Olykor viszont néhány akkord összemosódott. A „Colors For Susan" című számot halljuk, az LP „I Feel Like I'm Fixin To Die" lemezről, Country Itta and The Fish-től; Vanguard Records VSD *79 266. A* mű mindössze 5 perc 57 másodpercig tart, úgy-hogy ismétlődnie kell majd az események folyamán; csak azt nem szabad szem elől téveszteni, hogy a szám vége csupán az esemény-sor végén hangozhat el.

A színpadon a Gyám és a Kiskorú azon ügyködnek. hogy átállítsák a szint: ami azelőtt belül volt, most kívülre kerül.

Ha a színpad forgószínpad, akkor most, minthogy 180 fokot fordult, a ház belsejét mutatja.

Nem kell föltétlen forgószínpadnak lennie', a Kiskorú és a Gyám egyszerűen megfordít-hatják a kukoricaföld, a répaföld és a házfal képét, úgyhogy hátlapjaik most a ház belső falait alakítják.

Látjuk, ahogy hátul, az ablakon túl, köröznek a madarak. A Gyám és a Kiskorú ezalatt azon igyekeztek, hogy a tárgyak (a gumikabát alatti tárgy stb.), melyek a ház előtt voltak, a színpad mögé kerüljenek, következésképp most, amikor ismét világos lesz, azon igyekeznek, hogy a ház berendezési tárgyai a színpadra kerüljenek.

Ezek a játékhoz szükséges kellékek: *egy jó* nagy asztal, két szék, egy villanyrezsó, kávé-daráló, egy sor üveg, pohár, edény (hátul a földön), egy petróleumlámpa, egy gumicső, egy csizmahúzó és az ajtórésben egy újság.

Az ajtóban szög, azon egy korbács lóg, s ugyanezen a szögön még egy olló is. Felőlünk nézve, a szoba jobb oldali falán egy nagy kalendáriumot látunk, letéphető lapokkal.

Hogy mindezt jól szemügyre vehessük, közben a következő dolog történt:

Á Gyám a sötétben meggyújtott egy gyufát, majd azzal a petróleumlámpát. Ahogy ismerjük már ezt egyes darabokból: amikor valaki a színpadon meggyújt egy petróleumlámpát, az egész színpad fokozatosan kivilágosodik: így történik itt is.

Most a színpadot, amikor világos lesz - ne felejtsünk el továbbra is odahallgatni a zenére, mely se nem halkabb, se nem hangosabb - a következő állapotban pillantjuk meg: a ház belsejét, egy szobát ábrázol. Ez a szoba azonban még üres, kivéve az ajtórésben levő újságot és az ajtón függő tárgyakat, valamint a kalendáriumot.

Látjuk, amint a Kiskorú és a Gyám, mi-közben balról és jobbról belépnek a színpadra, a fent említett kellékeket elhelyezik a szobában: mindketten behoznak egy-egy széket, majd együtt becipelik az asztalt, majd a Gyám a gumicsővel jön, melyet végighúz a színpadon és leejti a földre, majd a Kiskorú az üvegekkel és a tányérokkal jön, majd a Gyám a poharakkal jön - nyugodtan, de nem ünnepélyesen - tehát úgy, mintha egyáltalán nem néznénk oda.

A cirkuszi kellékesek minden bizonnyal másképp sürögnének. Nem dörzsölik össze a kezüket, nem mérik fel elégedetten az elvégzett munkát, nem mozognak a zene ütemére.

Mindketten leülnek, a Kiskorú majdnem megelőzi a Gyámot, mozdulata hirtelen félbeszakad, majd amikor a Gyám már ül, a Kis-korú is leül.

Kényelmesen elhelyezkednek.

Kellemes zene.

A Gyám máris kinyújtja a lábát az asztal alá .

A Kiskorú, ahogy most szintén kinyújtja a lábát az asztal alatt, hozzáér a Gyám lábához, megtorpan; rövid szünet, majd visszahúzza a lábát; a Gyám lába mozdulatlan.

A Kiskorú ül. Hová tegye a lábát?

Nyugalom, zene.

A Kiskorú saját székének lécére teszi a lábát; ehhez azonban testével hátra kell tolnia a széket, ami jellegzetes zajt ad, a Gyám nem zavartatja magát, azzal válaszol, hogy leveszi a kalapját és maga elé teszi az asztalra.

Csönd, zene.

KISKORÚ: lassan körbenéz a szobában, fel is, le is (közben azonban mindig kihagyja a Gyámot, tekintete mindig megtorpan a Gyám előtt: ezt oly gyakran ismétli, hogy végül már nincs semmiféle lélektani hatása).

GYÁM: nézi a Kiskorút.

KISKORÚ: felál, előhúz egy almát a munkanadrág alatti nadrágja zsebéből, és a kalap mellé helyezi.

GYÁM: lenéz az almára.

KISKORÚ: újra körözni kezd a tekintetével.

Egyáltalán van a szobában ennyi látnivaló?

GYÁM: fejét hirtelen, ahogy egy csapda be-zárul, oldalt vágja.

KISKORÚ: a Gyám pillantása megtorpantja, abbahagyja a körbenézést.

Kölcsönösen egymásra merednek, kölcsönösen szemügyre veszik egymást, kölesönösen keresztül néznek egymáson, kölesönösen félrenéznek.

Egymás fülét nézik.

KISKORÚ: mindkét lábával egyszerre lép a földre; ezt halljuk is.

GYÁM: nézi a fülét.

KISKORÚ: óvatosan, nesztelenül feláll.

GYÁM: tekintete követi a Kiskorú fülét.

KISKORÚ: megy az ajtó felé, figyeli ma-gát, de közben a léptei, melyek kezdetben óvatosak voltak, egyre gondtalanabbak lesznek, felerősödnek.

GYÁM: követi a szemével.

KISKORÚ: lehajol az ajtóréshez, és előhúzza az újságot.

GYÁM: tekintete nem követi a Kiskorút, amikor az lehajol, hanem az ajtóra néz: mi lóg ott az ajtón?

KISKORÚ: felegyenesedik, visszaindul az asztalhoz, hóna alatt az újsággal, közben ismét óvatosak lesznek a léptei; lépked, amit szinte hallani sem lehet, mire az asztalhoz ér: útközben a hóna alól átveszi másik kezébe az újságot, és amikor az asztalnál megáll, szépen a kezében tartja.

GYÁM: nézi az ajtót.

KISKORÚ: az újságot szépen elhelyezi a kalap és az alma mellett.

GYÁM: lehajtja a fejét; nem mozdul, közben egy hangosabb akkordot hallunk.

KISKORÚ: zaj nélkül leül, ugyanúgy ül, mint előzőleg, és a következő zenei akkord hirtelen halkabb lesz.

GYÁM: kiteregeti az újságot, amennyire csak lehet. Olvas. Összehajtja az újságot, éreztetve, hogy azt az oldalt olvassa, mely felül-re került. Kényelmesen olvas.

KISKORÚ: nem kis fáradsággal a nadrágjából, ahonnan már az almákat is elővette, ültében előhúz egy apró kis könyvet, és ő is olvas, nem kevesebb kényelemmel.

GYÁM: az újságot felére összehajtja, és tovább olvas.

KISKORÚ: kihúz egy ceruzát a nadrágjából, egy ácsceruzát, mely hasonlít a Gyáméhoz, csak kisebb: befirkál valamit a könyvbe, miközben olvas.

GYÁM: újra összehajtja az újságot. KISKORÚ: nem firkál többet a könyvbe, hanem áthúz benne valamit.

GYÁM: tovább hajtogatja az újságot, ahogy csak tudja.

KISKORÚ: szemmel láthatóan rajzolni kezd a könyvbe.

GYÁM: hajtogat.

KISKORÚ: miközben rajzol, ceruzája a könyvből kiszalad a keze fejére.

GYÁM: hajtogat.

KISKORÚ: rajzol a kezére.

GYÁM: egyre jobban gyűri az újságot, de hogy mikor hagyta abba a hajtogatást és mi-kor kezdte el gyűrni, tulajdonképpen észre sem vettük.

KISKORÚ: az alkarjára rajzol; egyáltalán nem fontos, hogy ez a Gyám karjára tetovált figurákhoz hasonlítson.

GYÁM: már egyáltalán nem hajtogatja és nem olvassa többé, hanem indulatosan gyűri az újságot.

Mindketten indulattal vannak tele, míg egyikük azon töri magát, hogy összegyűrje az újságot, a másik meg, hogy rajzoljon.

GYÁM: végre összegyűrte az újságot.

KISKORÚ: még mindig rajzol.

GYÁM: csendben van, markában az újsággombóccal a szemben ülő Kiskorút nézi, aki rajzol.

KISKORÚ: rajzol, minél hosszabban nézi őt a szemben ülő Gyám, annál lassabban. Aztán már nem is rajzol, csak vakaródzik a ceruzával, végül megfordítja a ceruzát, és a másik végével vakargatja a karját, majd anélkül, hogy mozdítaná a ceruzát, már csak nyomja a karjába. Aztán felhagy vele, és a ceruzát lassú mozdulattal a kalap mellé helyezi az asztal-ra; kezét gyorsan visszahúzza, és óvatosan a karjára teszi, melyet összefirkált.

GYÁM: kezét, markában az összegyűrt újsággal, az asztalra teszi és úgy hagyja.

KISKORÚ: ismét körözni kezd a tekintetével, fel, le, oldalt, maga elé a földre.

GYÁM: elengedi a papírgombócot, és a kezét odahelyezi melléje az asztalra; az össze-gyűrt újság lassan kibomlik. A zene, amint halljuk, hangosabb, kellemes.

A szereplők, anélkül persze, hogy eleven képekké merevednének, nem mozdulnak többé, s ez a nyugalom észrevétlenül is a következő jelenetet készíti elő.

A rövid szünet alatt csak a zenét hallottuk. Most viszont a zene szinte nem is hallható, ahogyan egyes filmekben a főtéma itt-ott szinte el is tűnik.

Látjuk, ahogy a Gyám alkarját az asztalra fekteti. Válaszként a Gyám e mozdulatára, a Kiskorú az asztalra tapasztja a tenyerét, az ujjai a Gyám felé mutatnak.

GYÁM: anélkül, hogy ránézne a Kiskorúra, fejét lassan alkarjára hajtja, jobban mondva, a kezére, oly módon, hogy szája és orra nyugszik a keze fején, tehát a szeme kinéz mögüle.

KISKORÚ: erre lassan meghajol, mintha az asztalra akarná hajtani a fejét, de a feje meg-áll az asztal magasságában és két karja közt lóg. Miután egy kis ideig nyugodtan tartotta a fejét ebben a magasságban, még mélyebbre hajtja, két kinyújtott karja közt, melyeknek *így* meg kell törniük, olyannyira, hogy a feje majd-nem a térdét érinti: a Kiskorú ebben a helyzetben marad.

GYÁM: visszahúzza a fejét, annyira, hogy most nem szája és orra, hanem homloka nyugszik a kezén.

KISKORÚ: most szétterpeszti a lábát, és fejét mélyebbre hajtja két egyre jobban meg-hajló karja között, szétterpesztett térde közé.

GYÁM: kihúzza kezét a feje alól, s így meztelen arca, azaz meztelen maszkja nyugszik az asztalon.

(Ezek a mozdulatok mind igen lassúak, de nem ünnepélyesek.)

KISKORÚ: hagyja, hogy két karja leessen az asztalról, fejét azonban ugyanúgy lógatja két térde közt.

GYÁM: testével hátratolja a széket - míg az arca az előző helyzetben marad - olyan messzire, amennyire csak tudja anélkül, hogy a székről vagy az asztalról lecsúszna.

KISKORÚ: ha tudja, összezárja a feje fölött a térdét, vagy a térde közé fogja a fejét.

Mintha senki sem nézné őket, mindketten teljes nyugalomban ülnek a színpadon.

A zenét valamivel tisztábban halljuk.

Eltelik egy kis idő, már cl is telt. A tárgyak a helyükön, itt is, ott is.

Anélkül, hogy közben a mozdulataira felfigyeltünk volna, a Gyám felállt és most áll, azt játssza el, hogy áll.

Most mit tesz majd a Kiskorú?

Eltelik egy kis idő; várunk.

A Kiskorú felegyenesedik; anélkül, hogy közben a mozdulataira különösebben odafigyelnénk.

Mit tesz a Gyám? - Ide-oda járkál a szín-padon, amivel a járkálást játssza el. KISKORÚ: feláll; és most áll.

GYÁM: fut.

KISKORÚ: elkezd járkálni.

GYÁM: ugrál.

KISKORÚ: elkezd . .

GYÁM: felmászik egy székre, és most ott áll a széken.

KISKORÚ: nem ugrál, hanem állva marad; áll.

GYÁM: felmászik az asztalra.

KISKORÚ: felmászik a székre.

GYÁM: a másik széket az asztalra állítja, és felmászik az asztalon álló székre. KISKORÚ: felmászik az asztalra.

GYÁM: felakasztja magát egy madzaggal, és lóg a levegőben.

KISKORÚ: felmászik az asztalon álló szék-re.

GYÁM: szép csendben lóg, kicsit himbálózik.

KISKORÚ: szép csendben álldogál fenn a széken.

GYÁM: elengedi magát. Felhúzott térddel ér földet; majd teljes hosszában kiegyenesedik.

KISKORÚ: gyorsan lemászik a székről az asztalra, az asztalról a másik székre, erről a székről le a földre, közben leemeli a széket az asztalról, visszateszi előbbi helyére, és szinte már ugyanabban a pillanatban le is guggol. Mindez oly gyorsan ment végbe, hogy ha közben számolni akartunk volna, aligha tudtunk volna egynél sokkal tovább számolni.

GYÁM: lassan, ugyanúgy leguggol.

KISKORÚ: leül a földre.

GYÁM: szintén leül, lassan.

KISKORÚ: alighogy a Gyám leült, gyorsan a hátára fekszik, és most fekszik a hátán.

GYÁM: lassan-lassan ő is lefekszik a hátára, és kényelmesen elhelyezkedik.

KISKORÚ: alighogy a Gyám a hátára feküdt, villámgyorsan meghemperedik és a hasára fordul.

GYÁM: miközben a Kiskorú minden mozdulatát látványosan utána játssza, kényelmesen ő is a hasára fordul.

KISKORÚ: amennyire csak tud, összezsugorodik, minden végtagját behúzva. Látjuk, ahogy minden ízében összetöpörödik és egyre kisebb lesz. Csak nem volt előzőleg felfújva, s most talán kimegy belőle a levegő? Minden-esetre nekünk így tetszik. A Kiskorú mind kisebb lesz, mindinkább beleolvad a síkba, a színpad mind sötétebb, a Gyám továbbra is hason fekszik, ahogy a legutóbb maradt, a színpad most sötét, ismét az akkordokat halljük, nagy szünetekkel.

A színpad kivilágosodik.

Látjuk, hogy mindketten régi helyükön, az asztalnál ülnek.

GYÁM: feláll, odamegy a csizmahúzóhoz, és ahogy illik, a csizmahúzóval lehúzza a csizmáját, anélkül, hogy mozdulatait eltúlozná, úgy, mintha senki sem látná. Amint lehúzza a csízmát, egy-egy rúgással tovább lendíti.

KISKORÚ: feláll, idemegy, odamegy, ahol most a csizmák hevernek, és egymás melle állítja őket az ajtónál.

GYÁM Es KISKORÚ: egymás után visszamennek a helyükre.

Rövid szünet.

GYÁM: legyűri lábáról a gyapjúzoknit, és a két zoknigombolyagot elhajítja, erre az egyiket, arra a másikat, minden düh nélkül, úgy, mintha senki sem nézné.

KISKORÚ:: fellál, összeszedi a zoknikat, kigombolyítja, kifordítja, és amilyen szépen csak tudja, a gumicsizma fölé fekteti őket.

Majd visszamegy az asztalhoz és leül.

GYÁM: nem néz rá.

GYÁM: feláll, megy az ajtóhoz, amelyen az olló lóg, leveszi az ollót a szögről és vissza megy az ollóval az asztalhoz.

Miután leült meztelen lábát a szék oldalára teszi, és a lábkörmét vagdalja.

Ismetjük ezt a zajt.

Úgy tesz, mintha nem néznénk.

GYÁM: oly lassan, oly hosszan vágja a körmét, hogy ez már egy cseppet sem hat komikusan. Mikor végre kész van, az ollót a térdére teszi.

A Kiskorú egy idő múlva feláll, és járkál a színpadon, amint rájövünk, azért, hogy összeszedje a markába a levágott körmöket. Ezt is olyan lassan csinálja, hogy egyáltalán nem nevetséges.

Mikor végre felegyenesedik, és visszamegy az asztalhoz, a Gyám felemeli a térdéről az ollót, most a kezén kezdi a körmét vagdosni.

KISKORÚ: megfordul és elindul a kalendárium felé, mely jobbra a falon lóg.

GYÁM: vágja a körmét, és a Kiskorú oldalt állva, letép egy lapot a kalendáriumból. GYÁM: vágja a körmét, és ...

GYÁM: vágja a körmét, és ...

Hosszú folyamat ez, melyből minden ritmus hiányzik; a Gyámnak különböző hosszúságú időszakokra van szüksége egy-egy köröm levágásához, a Kiskorúnak különböző időszakokra az egyes naptárlapokhoz; a körömsercenés és a papírtépés zaját nem halljuk mindig egymás után, hanem összevissza, néha egy-szerre is; a naptárlapok röpködnek vagy lehullnak a földre. A naptár lapjai elfogytak, már csak a nagy üres fedőlapot látjuk a falon. De a Gyám még mindig vagdossa a körmét, a Kiskorú tétlenül áll, lógó karokkal, arccal félig a fal felé, a falnál.

A zene, mely kitisztul, oly kellemes lesz. hogy a körömvágás sercegése alig zavar. Es most, mikor a színpad elsötétül, a sercegés is megszűnik.

Világos lesz.

Mindkét szereplő kiindulópontján, az asztalnál üldögél csendben.

GYÁM: feláll, elindul a villanyrezsó felé. Elővesz egy teafőzőt az üvegek mögül, a gumicsövet bedugja az edénybe.

GYÁM: oldalt kimegy a színpadról, és rögtön visszajön. Halljuk, hogy zuhog a víz a teafőzőbe.

GYÁM: oldalt kimegy a színpadról, és rögtön visszajön. Kihúzza a gumicsövet a teafőzőből, ledobja a földre. Lezárja a teafőzőt, és ráteszi a villanyrezsóra.

Bekapcsolja a rezsót.

GYÁM: behúzza a színpad közepére a gumicsövet. Minthogy a cső, amint látjuk, meglehetősen hosszú, ezért meglehetősen hosszan húzza.

A Gyám végre behúzza a gumicsövet a színpadra.

Nincs ebben semmi komikus.

Nagy szakértelemmel összetekeri a csövet, a könyökére és a keze fejére csavarva, majd az asztalhoz megy, az összegöngyölített csövet leteszi a többi holmi mellé az asztalra.

Újra felveszi kiinduló helyzetét.

Mindketten csendben, magukba mélyedve gubbasztanak a színpadon.

Halljuk, ahogy lassan zúgni kezd a víz a teáskannában. Olyan zaj keletkezik, mely a víz melegedését szokta kísérni.

KISKORÚ: felemelkedik, hozza a kávédarálót, leül, szép rendesen leül, térde közé szorítja a darálót, és elkezd darálni. Halljuk a daráló zakatolását...

KISKORÚ: magába merülten d a r á l…

A teafőző f ü t y ü l…

KISKORÚ: lassan abbahagyja a d a r á l á s t…

Most majd kiugrik a szelep a teafőzőből, úgyhogy ismét csönd lesz.

Belép a zene - a megfelelő pillanatban, ami-kor a színpadon ismét sötét van.

A színpadon, mely ismét kivilágosodott, mindkét szereplőt az asztalnál látjuk, a villany-rezsót közben természetesen kikapcsolták.

GYÁM: feláll, és kimegy a színpadról.

De hamarosan visszajön, egyik kezében serpenyő, izzó tömjénnel. a másik kezében nagy fehér kréta.

Beszívjuk a tömjénillatot, és látjuk is a tömjénfüstöt.

GYÁM: odamegy az ajtóhoz, és írni kezd rá valamit. Abban a pillanatban, hogy odailleszti a krétát az ajtóhoz, a kiskorú a széken feléje fordul, közben belenyúl a nadrágzsebébe. Megdobja valamivel a Gyámot, valamivel, ami nagyon könnyű dolog lehetett, mert a Gyámot nem zavarta meg abban, ahogy lassan, nyugodtan ír, ami szinte olyan, mintha festene.

KISKORÚ: ül a helyén, és újra megdobja, minden sietség nélkül.

GYÁM: ír.

KISKORÚ: dob.

Látjuk, hogy amit a Kiskorú dobál, megragad a Gyám ingén. No persze, hiszen bojtorjánok.

Amíg a Gyám ír, a Kiskorú időnként egy-egy bojtorjánt hajít rá, anélkül, hogy e mozdulatával bármit is ki akarna fejezni.

Zenét hallgatunk hozzá, és szívjuk a tömjénillatot.

Lassanként egész bojtorjánfürt lóg a Gyám hátán, de az csak ír.

Ezt írja lassan az ajtóra fentről lefelé:

G+M+B

G+M+B

G+M+B

KISKORÚ: egyik kezéből átveszi a másikba a bojtorjánokat, és most a másik kezével hajigál.

GYÁM: miközben ír, kihagyja a korbács helyét az ajtón. Most hátralép.

KISKORÚ: megint épp megdobja.

GYÁM: mintegy mellékesen, lassan megfordul: a Kiskorú éppen dob - egy bojtorján eltalálja a Gyám mellét (vagy nem).

GYÁM: álldogál.

KISKORÚ: rádobja a gyámra a még markában levő bojtorjánokat. A Gyám maga előtt tartja a serpenyőt a tömjénnel. Minél tovább tartja így, annál hosszabb lesz a szünet egy-egy dobás közt.

Közben -

a színpad megint lassan elsötétül, és a zene ... (lásd fenn).

A színpadon, mely ismét kivilágosodott, mindketten ott ülnek magukban az asztalnál. Ülnek magukban.

Egyszer csak észrevesszük, hogy vérzik a Kiskorú orra. Ömlik a vér az orrából, le a száján, le az állán, az orrából…

A Gyám ül magában, a Kiskorú nem mozdul a helyéről, nincs is a helyén ...

Lassanként ismét elsötétedik a színpad ... Majd mikor újra láthatunk valamit, mindketten úgy ülnek az asztalnál, mint rég.

KISKORÚ: feláll, és odaáll a hátsó falhoz, háttal nekünk.

GYÁM: feláll, odamegy a Kiskorúhoz, megragadja, anélkül, hogy ez bármit jelentene, vállon fogja és megfordítja.

GYÁM: kis szünet után felcseréli a kezét a másikkal, és visszafordítja a Kiskorút. Á fordítgatásból lassan körforgás lesz, egy teljes fordulat.

GYÁM: könnyedén, szinte mellékesen forgatja a Kiskorút. Minden átmenet nélkül és anélkül, hogy bármelyikük megtántorodna, a Gyámot hirtelen a földön levő üvegek és tányérok mellett látjuk állni.

KISKORÚ: már *egy jó* ideje áll, amikor észrevesszük.

GYÁM: már lehajolt, és most lehajolva egy üveget dob a Kiskorúnak.

KISKORÚ: megjátssza, hogy el akarja kapni, de nem tudja elkapni - az üveg a földre esik, és az történik, ami történik.

Könnyen elképzelhető, hogy megy tovább a játék:

A Gyám üvegeket dobál a Kiskorúnak, tányérokat és poharakat, de a Kiskorú, bár lát-hatóan igyekszik, mégis valamennyi tárgyat a földre ejti, s ezek vagy széttörnek, vagy nem.

Ennek a folyamatnak sincs egyenletes ritmusa, a szereplők több-kevesebb szünetet tartanak, akkor ismét dob a Gyám, aztán megint mellényúl a Kiskorú ...

Hirtelen, mielőtt elfogynának az üvegek - a legnagyobb dobálózás és törés-zúzás kellős közepén - a Kiskorú mintegy véletlenül elkap egy tárgyat.

Elszörnyedünk.

Ebben a pillanatban váratlanul elsötétül a színpad.

És megint világos lesz, és megint az asztalnál ülnek.

GYÁM: feláll, de hová is megy? Szemmel láthatóan, nem tudja, hová menjen.

Nem, a kalendáriumhoz nem akar menni.

Megfordul, megint megfordul, forog.

KISKORÚ: felállt és utána ment: eljátssza, mennyire osztozik a Gyám tanácstalanságában, és utánozza a Gyám mozdulatait, mind a lába, mind a keze tétova gesztusait, de úgy, nehogy az utánzás pontos majmolás legyen.

Kis híján össze is ütköznek, amikor a Gyám, azon igyekezve, hogy kikerülje az üvegcserepeket, hirtelen irányt változtat, a Kiskorú több ször is rálép a Gyám sarkára. Továbbra is céltalanul lődörögnek a színpadon, célt mímelve, melyet azonban nem sokkal a célba-érés előtt mindig feladnak.

A Gyám hirtelen az ajtónál terem, már kinn is van, megragadja kívülről a kilincset, hogy behúzza maga után az ajtót - a Kiskorú is megragadja a kilincset, belülről, követni akarja a Gyámot, a Gyám azonban makacsul húzza az ajtót.

KISKORÚ: ő is húzza.

GYÁM: minthogy egyfolytában erősen húzza az ajtót, sikerül a Kiskorútól elrántania, bevágnia maga mögött és a Kiskorú orra előtt az ajtót.

KISKORÚ: áll egy ideig az ajtónál, a keze a kilincs körül, most a keze a kilincsen. KISKORÚ: leereszti a kezét.

GYÁM: kívül van, csend.

KISKORÚ: térdre ereszkedik, persze anélkül, hogy térdre esne, és máris gyorsan átmászik az ajtó alatt: most látjuk csak, hogy az ajtóban van egy csapóajtó, talán a macskának. Amíg a Kiskorú kint van, lassan elsötétül a színpad. Á szokásos zene.

Hosszabb szünet; ugyanis ami belül van, az most kívülre kerül.

Ha forgószínpad van, annak csak forognia kell.

Egyébként nem történik más, mint hogy a sötétben a díszletképek visszafordulnak. Kivilágosodik: esős idő.

A Gyám és a Kiskorú visszahordják a tárgyakat a színpadra: a fekete esőkabáttal borított, nagy, hosszúkás tárgyat, amelyet ketten cipelnek be, a zsámolyt, a halomnyi répát és tököt.

Most, amikor mindent elhelyeztek, a Kis-korú leül a zsámolyra, a Gyám pedig a hosszúkás tárgy mellé áll.

Anélkül, hogy elkezdenék, elkezdődik a játék: a Gyám leveszi a gumikabátot a hosszúkás tárgyról, s egy répavágó gépet látunk a színpadon.

GYÁM: felveszi az esőkabátot (még mindig mezítláb van) és néhányszor kipróbálja a gép kését répa nélkül.

KISKORÚ: feláll, és a készülék mellé lép.

GYÁM: lehajol egy répáért, a répát száráig a vágóél alá tolja, és gyorsan rávágja a kést, cseppet sem erőlködik; ahogyan mozdulata is kifejezi: a répa szár nélkül hullik a földre.

GYÁM: kimerítő részletességgel, oktatóan megismétli a folyamatot: egy újabb répa hullik a földre.

KISKORÚ: odanéz, nem épp közömbösen, de nem túl sok érdeklődéssel.

GYÁM: megismétli a folyamatot.

KISKORÚ: hoz egy répát, de közben folyton kitérőket tesz, s ezalatt mind az ő szöges cipőit, mind a Gyám lépteit jól halljuk, aki most meztelen lábával oldalt lép, és ott elhelyezkedik.

KISKORÚ: felhúzza a gép kését, száráig be-tolja alá a répát, és belevág a répába ...

GYÁM: odalép hozzá, áll mellette, ismét hátralép.

KISKORÚ: elmegy, hoz egy pár répát, és szépen lerakja őket...

GYÁM: visszalép hozzá, áll mellette.

A házból váratlanul kisurran a macska.

A Kiskorú ismét belevág a répába, de olyan gyengén, hogy a répa nem hullik mindjárt a földre.

GYÁM: ott marad mellette.

A következő vágásnál a répa kihullik a földre.

A macska épp azt teszi, amit tesz.

GYÁM: áll a Kiskorú mellett.

A Kiskorúnak nehézségei támadnak a répával: belevág egyszer, kétszer, aztán anélkül, hogy ránézne a Gyámra, aki mezítláb ismét elkezd körülötte járkálni, harmadszor, aztán kis idő múlva, mikor a Gyám ismét mellette áll, és nézi őt, ismét, aztán később - most már sötétebb van a színpadon - ötödször (a Gyám ismét járkálni kezd), aztán - most már meglehetősen sötét van (mellette áll a Gyám?) végül ismét, és most - de már semmit sem láthatunk - még egyszer, anélkül, hogy a kihulló répa koppanását hallanánk, majd csend támad a színpadon, meglehetősen hosszú csend.

Miután fent a színpadon már elég sokáig csend volt, először egész halkan, majd mind elősebben valami lélegzést hallunk. Felismerjük. Hangosabb lesz, azaz mind jobban betölti a teret - ez a hörgés? ez az erőlködő szuszo*gás? Vagy* csak egy nagy fújtató? Vagy egy hatalmas állat?

Szépen, egyenletesen erősödik. Lassan túl is növi a termet.

Itt van ez? Ott van-e?

Hirtelen csönd.

Hosszú szünet után világosodik ki a szín. Á ház, a kukoricaföld, a répaföld.

Sem a macskát, sem a Gyámot, sem a Kis-korút nem látjuk; még a répavágó gép sem áll a színpadon - a három színfal kivételével az egész szín üres.

Most jobbról belép valaki: a Kiskorú.

Egy bádogkádat hoz, maga előtt tartva, és felső testére csavarva a gumicsövet.

A munkanadrágját már levette.

A kádat leteszi, kigöngyölíti a csövet.

A cső egyik végét a kádba akasztja, a másik végével - miközben a slagot kiegyenesíti - kimegy a színpadról.

Halljuk, hogy az üres színpadon a gumicsőből zuhog a víz, egy ideig.

Aztán visszajön a Kiskorú, a kezében homokzsák.

A homokzsákot leteszi a kád mellé a földre.

Belenyúl a homokzsákba.

Feláll, és ahogy áll, a vízbe szór egy marék homokot, de nem az ujjai közt pergetve.

Megint belenyúl a homokzsákba, és amikor feláll, a homokot a vízbe szórja.

Megint belenyúl a homokzsákba, és feláll, a homokot a vízbe szórja, kényelmesen, egyenetlenül, ünnepélyesség nélkül.

Megint belenyúl a homokzsákba, és feláll, a homokot a vízbe szórja.

Most újra halljuk az akkordokat, nagy szünetekkel.

KISKORÚ: benyúl a homokzsákba, és ami-kor felegyenesedik, a homokot a vízbe szórja.

KISKORÚ: benyúl a homokzsákba, és ami-kor felegyenesedik, a homokot a vízbe szórja.

KISKORÚ: benyúl a homokzsákba, és ami-kor felegyenesedik, a homokot a vízbe szórja.

Miközben hallgatjuk a zene akkordjait és a vízbe szóródó homokot, a színpad lassan elsötétül.

Most lemegy a függöny.

Fordította: Saád Katalin